

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Materiał zawiera:

- fragment Konstytucji RP jakim jest preambuła oraz jej definicje;
- ćwiczenie do wykonania na podstawie preambuły;
- cele lekcji sformułowane w języku ucznia odnoszące się do tego, co już uczeń potrafi i czego się nauczy, związane z wartościami i zasadami państwa demokratycznego, rolą konstytucji, procesem uchwalania konstytucji i zasadami ustrojowymi zawartymi w konstytucji;
- schemat przedstawiający tryb przygotowania Konstytucji RP z 1997 r.;
- definicję Zgromadzenia Narodowego;
- ćwiczenie polegające na zastanowieniu się, dlaczego w procedurze uchwalania Konstytucji RP odwołano się bezpośrednio do woli obywateli, wyrażonej w referendum konstytucyjnym;
- materiał źródłowy w postaci pytania referendalnego i wyników referendum konstytucyjnego oraz ćwiczenie interaktywne do wykonania na jego podstawie;
- zasady ustrojowe RP takie jak suwerenności narodu, podziału władzy, demokratycznego państwa prawnego, pluralizmu politycznego wraz z zamieszczonymi do nich opisami, ćwiczeniami i definicją zasad ustrojowych;
- schemat podziału władzy w Konstytucji RP;
- podsumowanie zawierające fragment *Polskiego prawa konstytucyjnego. Zarys wykładu* autorstwa Leszka Garlickiego oraz dwa ćwiczenia interaktywne.

Bibliografia:

-
- Źródło: Leszek Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2020, s. 28.

- Źródło: [w:] Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku.*

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Czasami nawet konstytucja może wprowadzać nieścisłości z punktu widzenia heraldyki. Według art. 28 Godłem Polski jest Orzeł Biały, natomiast tenże Orzeł umieszczony w czerwonym polu jest już herbem.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Przeczytaj zamieszczony fragment Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

PREambuła

W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny, odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie, my, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego - Polski, wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość okupioną ogromnymi ofiarami, za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim dziedzictwie Narodu i ogólnoludzkich wartościach, nawiązując do

najlepszych tradycji Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej, zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku, złączeni więzami wspólnoty z naszymi rodakami rozsianymi po świecie, świadomi potrzeby współpracy ze wszystkimi krajami dla dobra Rodziny Ludzkiej, pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane, pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność, w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem lub przed własnym sumieniem, ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz, dialogu społecznym oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot. Wszystkich, którzy dla dobra Trzeciej Rzeczypospolitej tę Konstytucję będą stosowali, wzywamy, aby czynili to, dbając o zachowanie przyrodzonej godności człowieka, jego prawa do wolności i obowiązku solidarności z innymi, a poszanowanie tych zasad mieli za niewzruszoną podstawę Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: [w:] Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku*.

Definicja: preambuła

uroczysty wstęp do konstytucji lub umowy międzynarodowej

Ćwiczenie 1

Podaj trzy uniwersalne wartości lub zasady, do których odwołali się twórcy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Co potrafię?

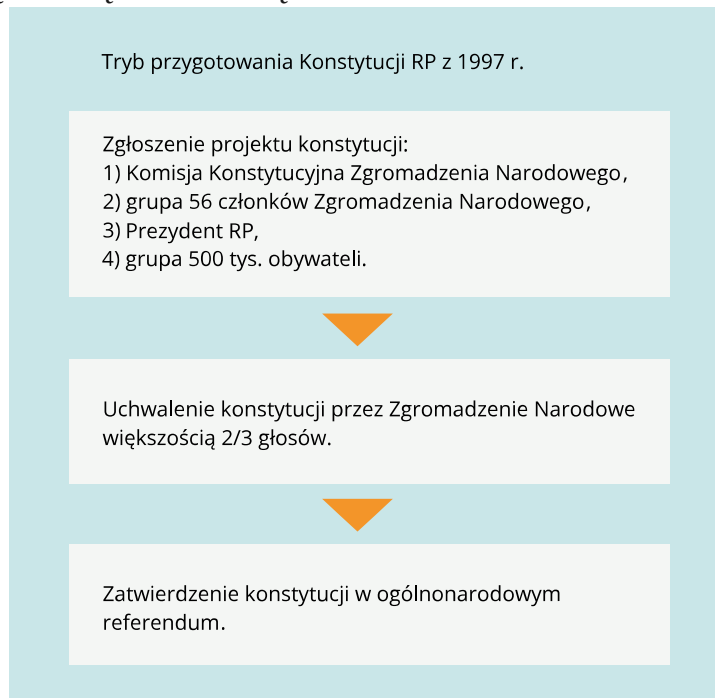
- wymieniać podstawowe wartości i zasady państwa demokratycznego;
- wyjaśniać, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa konstytucja;
- określać, gdzie i kiedy uchwalono pierwsze konstytucje.

Nauczysz się

- procesu uchwalania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.;
- struktury obowiązującej ustawy konstytucyjnej;
- najważniejszych zasad ustrojowych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r.

Prace nad uchwaleniem demokratycznej konstytucji w Polsce trwały wiele lat. Rozpoczęły się już w 1989 r. Brak porozumienia głównych sił politycznych co do najważniejszych zasad ustrojowych, jakie miały obowiązywać w demokratycznej Polsce, przedłużał czas oczekiwania na nową ustawę zasadniczą.

Tryb przygotowania nowej konstytucji w 1997 r.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Definicja: Zgromadzenie Narodowe w Polsce

obradujący wspólnie posłowie i senatorowie; Zgromadzenie Narodowe zbiera się w określonych prawem sytuacjach

- 2 kwietnia 1997 r. - Zgromadzenie Narodowe uchwaliło konstytucję.
- 25 maja 1997 r. - odbyło się ogólnonarodowe referendum konstytucyjne.
- 16 lipca 1997 r. - ustawę konstytucyjną podpisał prezydent Aleksander Kwaśniewski.
- 17 października 1997 r. - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Konstytucja RP) weszła w życie.

Polecenie 1

Podaj dwa argumenty uzasadniające trafność odwołania się bezpośrednio do obywateli w procedurze uchwalania konstytucji.

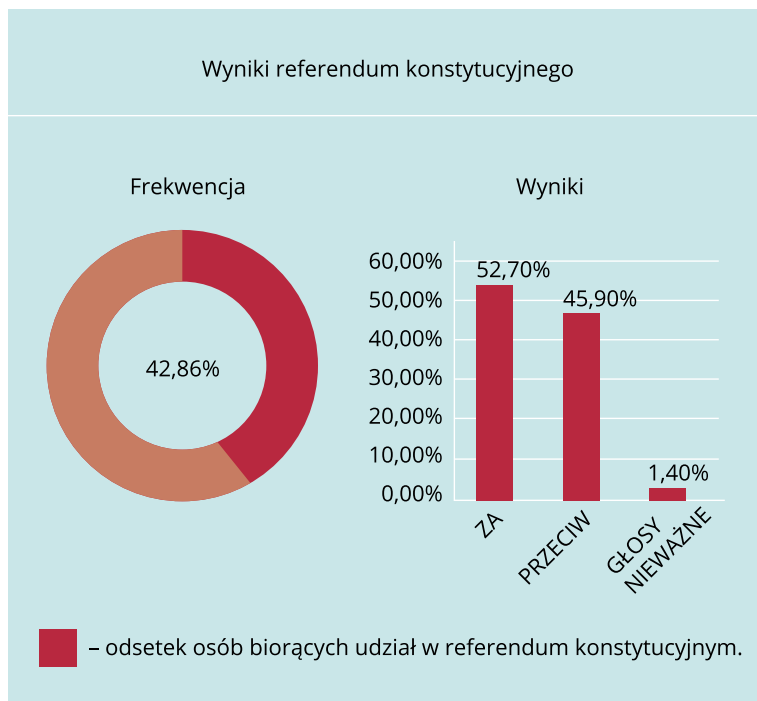
Zapoznaj się z przedstawionym materiałem źródłowym, a następnie wykonaj ćwiczenie interaktywne.

Referendum konstytucyjne z 25 maja 1997 r.

Pytanie:

Czy jesteś za przyjęciem Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r.?

- Prawo do udziału w referendum przysługiwało każdemu obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej, który miał czynne prawo wyborcze do sejmu.

Wyniki referendum konstytucyjnego

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące wyników referendum konstytucyjnego są prawdziwe, czy fałszywe. Zaznacz odpowiednie komórki tabeli.

	Prawda	Fałsz
Ponad połowa osób uprawnionych do głosowania wzięła udział w referendum konstytucyjnym.	☐	☐
Ponad połowa osób biorących udział w referendum opowiedziała się za nową ustawą konstytucyjną.	☐	☐
Ponad połowa obywateli polskich wyraziła poparcie dla nowej ustawy konstytucyjnej.	☐	☐

ĆWICZENIE: Prawda - fałsz

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zasady ustrojowe Rzeczypospolitej Polskiej

Konstytucja RP, podobnie jak inne tego rodzaju dokumenty obowiązujące współcześnie w państwach demokratycznych, zawiera postanowienia dotyczące podstawowych zasad funkcjonowania państwa, sposobu powoływania, kompetencji i odpowiedzialności władz

publicznych, praw i wolności obywatelskich oraz środków ich ochrony. Składa się z preambuły oraz 243 artykułów, ujętych w XIII rozdziałach.

Definicja: zasady ustrojowe

zawarte w konstytucji normy prawne mające szczególne znaczenie; wyrażają podstawowe wartości konstytucyjne

Zasada suwerenności narodu

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, na czym polega suwerenność narodu.

Ćwiczenie 4

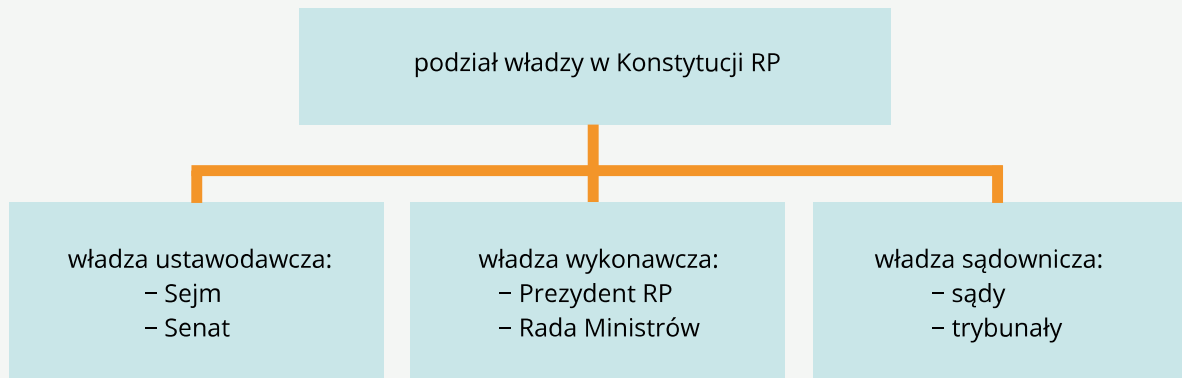
Wymień przedstawicielskie organy władzy w Polsce.

Ćwiczenie 5

Wymień dwie formy demokracji bezpośredniej w Polsce.

Zasada podziału władz

Podział władzy w Konstytucji RP

Podział władzy w Konstytucji RP

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, na czym polega i czemu służy zasada podziału władz.

Zasada demokratycznego państwa prawnego

Zasada państwa prawnego oznacza, że władza państwowa związana jest obowiązującym prawem. Konstytucja RP stanowi, że **organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa**.

Zasada demokratycznego państwa prawnego jest realizowana za pośrednictwem takich rozwiązań, jak:

- zakaz domniemania kompetencji organów;
- istnienie instytucji stojących na straży przestrzegania konstytucji;
- prawo przejrzyste/jasne dla obywateli;
- kontrola władzy wykonawczej;
- podział władzy.

Współcześnie zasada demokratycznego państwa prawnego odnosi się również do:

- uwzględniania w ramach systemu sprawowania władzy reguł pluralizmu politycznego;
- wyłaniania władz publicznych w drodze wyborów;
- poszanowanie praw i wolności obywatelskich.

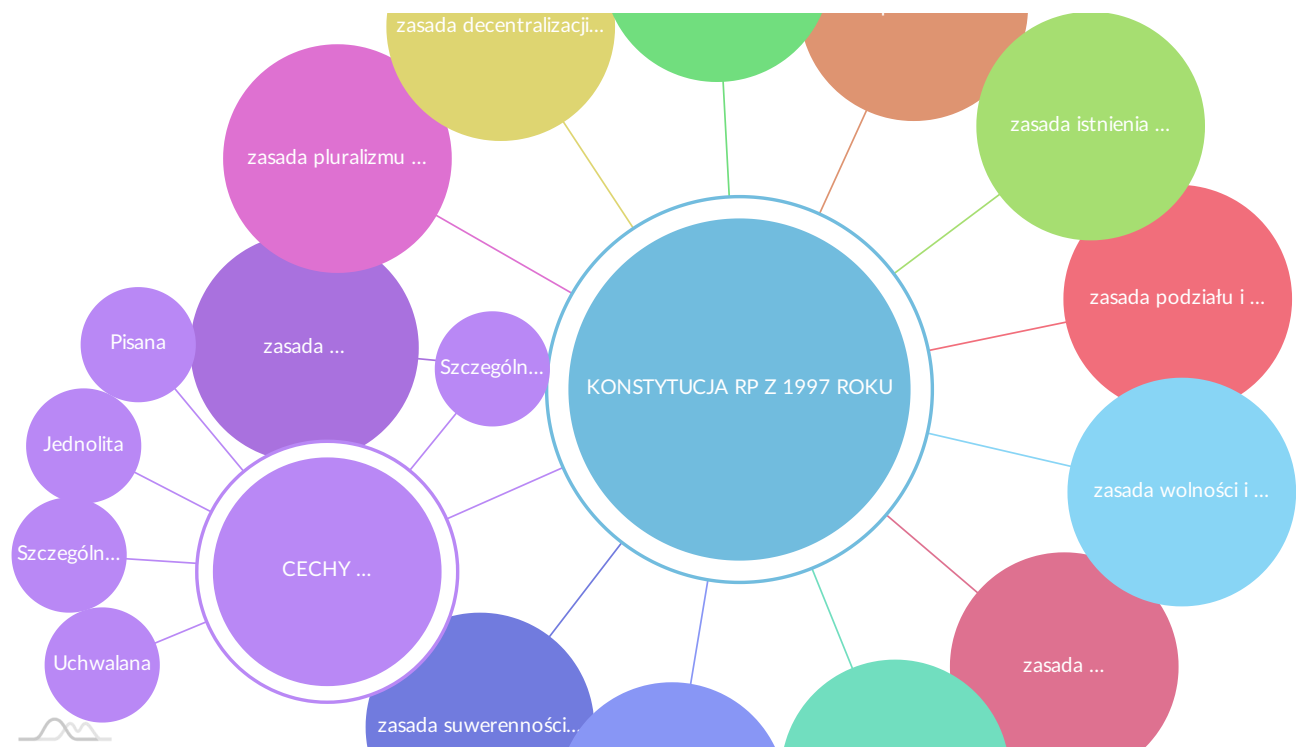
Zasada pluralizmu politycznego

Istotą tej zasady jest wielość i równość praw, w tym swoboda tworzenia i działania partii politycznych, uregulowana Konstytucją RP. Członkami partii politycznych mogą być tylko obywatele polscy, którzy zrzeszają się w partie na zasadach dobrowolności i równości.

Celem działania takich organizacji jest **wpływanie metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa i sprawowanie władzy publicznej**. Konstytucja RP ustanawia zasadę jawności finansowania partii politycznych.

Partia polityczna w Polsce, aby prowadzić legalną działalność, musi zostać wpisana do ewidencji partii politycznych, prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Wolność tworzenia i działania partii politycznych w Polsce podlega ograniczeniom. Konstytucja RP zakazuje istnienia partii politycznych:

- które odwołują się w swych programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu;
- których program lub działalność zakłada bądź dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową;
- których program lub działalność dopuszcza stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy albo wpływu na politykę państwa;
- które przewidują utajnienie struktur lub członkostwa.

Zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji RP z 1997 roku - mapa myśli

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Konstytucja RP z 1997 r. spełnia standardy współczesnego państwa demokratycznego. Zawarte w niej zasady ustrojowe nawiązują do bogatego dorobku współczesnej myśli politycznej, kształtującej się od czasów oświecenia, rewolucji francuskiej i amerykańskiej.

☞ Leszek Garlicki

Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu

Każda konstytucja określa pewne zasady podstawowe, które rozstrzygają o charakterze ustrojowym danego państwa i określają panujący w nim system władzy. Suma tych zasad składa się na tożsamość konstytucyjną danego państwa. (...) Zasady te mogą być formułowane w bardzo różny sposób, różne mogą być proporcje ich wzajemnego ujęcia, mogą być one uzupełniane zasadami i deklaracjami o bardziej szczegółowym charakterze. Wynika to ze specyfiki każdego państwa, meandrów jego historii konstytucyjnej, hierarchii jego wartości i celów, uważanych przez twórców konstytucji za podstawowe.

Ćwiczenie 7

Ułóż wydarzenia związane z przygotowaniem Konstytucji RP w 1997 roku w kolejności chronologicznej.

Przeprowadzenie referendum konstytucyjnego.

Podpisanie Konstytucji przez Prezydenta RP.

Uchwalenie Konstytucji przez Zgromadzenie Narodowe.

ĆWICZENIE: Uporządkuj elementy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Odpowiedz na pytanie, wykorzystując poniższy opis.

Agata ukończyła 18 lat. Pierwszy raz mogła wziąć udział w referendum ogólnokrajowym. Jest dumna, że ma wpływ na podejmowanie decyzji w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.

Prawo, z którego skorzystała Agata wynika bezpośrednio z zasady...

sprawiedliwości społecznej.

podziału władz.

suwerenności narodu.

pluralizmu politycznego.

ĆWICZENIE: Opis sytuacji

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.